

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K.D. USHYNsky"**

*(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)*

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

(Department of Psychology)

UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW

(Institute of Psychology)

VILNIUS UNIVERSITY

(Institute of Psychology)

JOHNS HOPKINS UNIVERSITY

(Department of Psychology & Brain Sciences)

ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)

KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL

UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA

(Department of Psychology)

CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY

(Department of Practical Psychology)

VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

(Department of Psychology)

ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

*(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)*

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ

(кафедра психології)

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ

(Інститут психології)

ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(Інститут психології)

УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА

(кафедра психології та досліджень про мозок)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

(кафедра психології)

ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

UDK 001+159.9 (063)
BBK 72+88.4
Z-41

It is printed by the decision of the Academic Council of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (protocol No. 17 dated 06/27/2024).

ORGANIZING COMMITTEE

Heads of the organizing committee

Krasnozhon Andriy Vasylyovych – Doctor of Historical Sciences, Professor, Rector of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Myzichenko Hanna Vyacheslavivna – Doctor of Political Sciences, Professor, Vice-Rector for Research of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Prof. Abramciów Rafał – Doctor Ph. D in Psychology, Associate Professor, Director of the Institute of Psychology, University of the National Education Commission (Krakow).

Potang Angela – Associate Professor, PhD in Psychology Faculty of Psychology, Education Sciences, Sociology and Social Work, Moldova State University (Kishenev).

Jusienė Roma – Professor, PhD in Psychology, Director of Psychology Institute, Vilnius University (Lithuani).

Bedny Marina – Assistant Professor, Department of Psychological and Brain Sciences Johns Hopkins University (USA).

Deputy Heads

Prof. Krzywoszański Łukasz – Doctor PhD in Psychology, Associate Professor at the Institute of Psychology, Director of the Centre for Research on Neurocognitive Functions and Self-Regulation. Head of the Neurocognitive Psychology Department, University of the National Education Commission (Krakow).

Bondarenco Olga – PhD in Psychology, Faculty of Psychology, Education Sciences, Sociology and Social Work, Moldova State University (Kishenev).

Cerlat Raisa – Associate Professor, PhD in Psychology, Faculty of Psychology, Education Sciences, Sociology and Social Work, Moldova State University (Kishenev).

Asieieva Yuliia Oleksandrivna – Doctor of Psychological Sciences, Head of the Department of Language and Psycho-Pedagogical Training, Odesa National Economic University (Odesa).

Vdovichenko Oksana Volodymyrivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Dean of the Social and Humanitarian Faculty, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Zaritska Valentyna Vasylivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Practical Psychology Department, Classical Private University (Zaporizya).

Kazanzhy Maria Yosypivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of General and Differential Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Overchuk Victoria Anatolivna – Doctor of Economic Sciences, Candidate of Psychological Sciences, Professor, Head of the Psychology Department, Vasyl Stus Donetsk National University (Vinnytsia).

Savenkova Irina Ivanivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Sitnik Svitlana Volodymyrivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Fomenko Karina Ihorivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor of the Psychology Department, Kharkiv National Pedagogical University named after H. S. Skovoroda (Kharkiv).

Members of the organizing committee:

Symonenko Svitlana Mykolaivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Professor Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Kondratieva Iryna Pavlivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Kosianova Olena Yuriivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Lazorenko Tetiana Mykolaivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Grekh Olena Mykolaivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution

«South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Golovska Iryna Georgivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Melnychuk Iryna Valentinivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Maistrenko Tetiana Mykolaivna – PhD student in Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Actual problems of practical psychology: Collection of scientific works of International Scientific and Practical Internet Conference(17 May 2024, m. Odessa). Odessa, 2024. 425 P.

The collection contains materials from an international scientific and practical conference dedicated to addressing current issues in practical psychological science. The scientific works primarily focus on theoretical and practical aspects of modern psychological science.

Attention to all applicants, post-graduate students, and young scientists from psychological and pedagogical universities.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ АДАПТАЦІЇ ЖІНОК-БІЖЕНОК ЗА КОРДОНОМ

Арефнія С.В.....	62
ЕМОЦІЙНО-ОСОБИСТІСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ СИНДРОМУ САМОЗВАНЦЯ	
Корнієнко А. С., Симоненко С.М.....	63
ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ РЕФЛЕКСІЇ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	
Зарицька В.В.....	68
COMPARATIVE ANALYSIS OF GENDER-RELATED DIFFERENCES IN FRUSTRATION TOLERANCE LEVELS AMONG EARLY SCHOOL-AGE CHILDREN	
Şterbeţ R., Potâng A.....	72
CAREER COUNSELING AND PLANNING – CONCEPTUAL CLARIFICATIONS DEFINITIONS, ASSUMPTIONS, THEORIES	
Ovidiu F.	76
ADVERSE CHILDHOOD EXPERIENCES, INTERNALISING DIFFICULTIES, IDENTITY AND REFLECTIVE FUNCTION IN ADOLESCENCE WITHIN THE CONTEXT OF SOMATIC COMPLAINTS	
Mikučionytė D.	81
THE PSYCHOLOGY OF FANATICISM AMONG CULT FOLLOWERS	
Cheng P.	82

Секція II.

ОСОБИСТІСТЬ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ У ПРАЦІВНИКІВ ГУМАНІТАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Шершун Т., Мітіна С.В.	85
ПСИХОЛОГІЧНІ ЗНАННЯ ЯК ЧИННИК ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ	
Грицик О.Ю., Головська І.Г.....	88
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ У РЯТУВАЛЬНИКІВ	
Юрса М. А., Афанасьєва Н.Є.....	92
ПРОФЕСІЙНИЙ СТРЕС У МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	
Келеман Л. О.	95
ВПЛИВ ВІЙНИ НА УЯВЛЕННЯ СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ ПРО СВОЄ МАЙБУТНЄ	
Баранова А. П., Симоненко С.М..	98
РЕАКЦІЯ НА ВАЖКИЙ СТРЕС І ПОРУШЕННЯ АДАПТАЦІЇ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ В ПЕРІОД ВІЙНИ	
Детільє Л.М., Розіна І.В.	101

Також, важливою частиною групового процесу є феномен описаний Дж. Картрайтом, як «згуртованість групи», яка завдяки знаходженню спільних цінностей, інтересів, мотивацій, може впливати на зниження рівня тривоги та підвищення рівня адаптації.

Групова взаємодія розглядається та використовується, як динамічна система взаємовпливів, інформаційний та емоційний обмін, трансформацію структури та конфігурації групових суб'єктів, що супроводжується виникненням групових психологічних феноменів.

Група вирішує безліч різноманітних групових завдань, в основі яких лежить опрацювання (процесинг) групового психологічного матеріалу.

Насамперед це обмін інформацією, емоціями і діями між учасниками. Відбувається не просто обмін – групові суб'єкти певним чином опрацьовують внутрішню і зовнішню інформацію, яка відтак стає надбанням групи. Опрацьовується також емоційний матеріал (емоції та почуття учасників взаємодії) [1].

Література

1. Горностаї П.П. Групова взаємодія як динаміка свідомого і несвідомого групи. Розділ: Психологія груп та міжособових відносин. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. Вип. 42 (45), 2018.
2. Зарицька В.В. Емоційний інтелект як складова готовності особистості до професійної діяльності. *Вісник Харківського національного пед. ун-ту імені Г.С. Сковороди. Серія «Психологія»*. 2014. Вип. 49. С. 42–51.
3. Зарицька В.В. «Теорія і практика сучасної психології», №3, т.2, 2019. С.37.
4. Зарицька В.В. Психологія емоційного інтелекту. Монографія. Запоріжжя: КПУ, вид-во Хортицької національної академії, 2017. 300с.
5. Куліда О. Професійна рефлексія як складова саморозвитку особистості майбутнього юриста *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology* Vol. 5. No. 4. December 2017 <http://ojs.mdpu.org.ua/index.php/itse>

ЕМОЦІЙНО-ОСОБИСТІСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ СИНДРОМУ САМОЗВАНЦЯ

Корнієнко А. С., Симоненко С.М.

Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)

Актуальність проблеми. У сучасному світі зростає інтерес до вивчення особистісних особливостей, які впливають на формування різноманітних психологічних синдромів. Один із таких синдромів, який в останні роки привертає увагу наукової спільноти, - це синдром самозванця. Цей синдром відзначається нестатком самовпевненості та відчуття власної важливості, нереалістичною оцінкою власних здібностей та досягнень, а також тенденцією до недооцінки своєї компетентності. В українському суспільстві спостерігається певна тенденція до переоцінки власної компетентності, що може призвести до розколу між реальними досягненнями та уявленнями про власні можливості. В

умовах недостатньої підтримки соціально-психологічного благополуччя та відсутності адекватної психологічної освіти та консультування, синдром самозванця може стати серйозною проблемою, яка впливає на якість життя та досягнення цілей кожного індивіда. **Проблема** синдрому самозванця набуває особливого значення через вплив сучасних соціокультурних та економічних факторів. На тлі постійних змін у суспільстві та високої конкуренції в різних сферах життя, як професійній, так і особистій, особистість зазнає значних стресів і тиску. **Метою** цієї наукової статті є дослідження емоційно-особистісних детермінантів, які лежать в основі формування синдрому самозванця в особистості. Ми прагнемо виявити основні психологічні фактори, які сприяють розвитку цього синдрому.

Матеріали та методи: у дослідженні було використано методики «Шкала самооцінки ситуативної та особистісної тривожності» (Спілбергера-Ханіна), «Шкала синдрому самозванця» (Кленс) та «Шкала самооцінки» (Розенберга).

Ступінь розроблення проблеми. В останні десятиліття синдром самозванця все частіше досліджується в наукових публікаціях з психології. Найбільш відомими зарубіжними роботами займалися вчені С. Аймс, П. Кленс, Дж. Ленгфорда, С. Росс, Дж. Стюарт, М. Магге, Б. Фульц. Серед вітчизняних варто виділити К. Гільчер та М. Карпець.

Виклад основного матеріалу дослідження: Станом на сьогодні не існує загальноприйнятого визначення синдрому самозванця. Можна зустріти наступні трактування [4]:

- власний досвід інтелектуального шахрайства;
- психологічний патерн, який проявляється через інтенсивне відчуття шахрая під час участі в діяльності, орієнтованій на досягнення;
- сумніви щодо своїх здібностей і кваліфікації на роботі;
- уявлення людини про удачу чи обставини, а не про їхні навички, які призвели до успіху чи невдачі в кар'єрі;
- розрив між тим, ким людина себе бачить і ким, на її думку, має бути, щоб досягти успіху або стати лідером;
- відчуттям індивіда, що він або вона весь час був інтелектуальним шахраєм, що викликає страх, що його можуть викрити.

Узагальнюючи можна подати визначення наступним чином: синдром самозванця – це психологічний феномен, коли людина не може співвіднести свої досягнення зі своїми заслугами, здібностями чи зусиллями, а більш схильна приписувати їх випадковості, удачі та іншим зовнішнім факторам. Цим синдромом часто страждають особи, які явно досягли успіху у своєму професійному житті, але не ідентифікують себе як законних власників цих історій успіху.

Ознаки, що вказують на наявність у людини синдрому самозванця [1]:

1. Перфекціонізм. Люди з перфекціонізмом часто порівнюють себе з іншими і прагнуть бути кращими. Але неможливість досягти своїх ідеалів може викликати у них болісно негативні емоції, такі як стрес і тривога. Це може

призвести до свідомої соціальної ізоляції з бажанням уникнути ситуацій, які можуть свідчити про некомпетентність або недосконалість.

2. Робота завжди пов'язана з тривогою. Люди з синдромом самозванця відчують занепокоєння ще до того, як приступають до роботи. Щоб подолати це, людина витрачає багато часу на підготовку або надмірно прокрастинує. Також у таких людей своєрідна реакція на позитивний результат. Якщо людина надмірно підготовлена, вона вважає, що успіх – це не заслуга її здібностей, а результат наполегливої праці. Якщо людина все зробила в останній момент, вона вважає, що їй це вдалося завдяки удачі.

3. Страх невдачі і почуття провини за успіх. Мотивація таких людей спрямована на те, щоб уникнути невдач. Робочий процес наповнений тривогою, страхом помилок і проблем. Такі люди схильні виправдовувати прагнення інших, часто саме родичів або близьких людей. Вони можуть відчувати себе винними, коли отримують підтримку та визнання від інших, тому що звикли до того, що «вдома» їх досягнення не цінуються. І це може викликати у них внутрішні конфлікти і незручності в соціальних ситуаціях.

На появу синдрому самозванця впливає кілька факторів. Перфекціонізм, самокритичність, нестабільність самооцінки, замкнутість і невротизм – це деякі з них, які виділяються. Часто причиною цього стану є проблеми у стосунках з батьками (такі як невідкритість, відсутність довіри, неприйняття, надмірна вимогливість). Це також може бути пов'язано з проблемами з іншими членами сім'ї, такими як суперництво братів і сестер, дитячі травми, досвід, а також культурне ставлення [3].

До того ж дослідники синдрому самозванця говорять, що, швидше за все, він не пов'язаний із загальною низькою самооцінкою, але самооцінка в області досягнень легко підривається і вимагає складного захисного механізму, який тягне за собою тривогу. Однак люди з невпевненістю в собі зазвичай більш схильні страждати від синдрому самозванця. Подібним чином люди з високою, але слабкою самооцінкою також схильні до синдрому самозванця [3].

Враховуючи дані ознаки було б доцільно при дослідженні синдрому самозванця проаналізувати такі емоційно-особистісних особливостей як тривожність та рівень самооцінки. У цьому дослідженні оцінка синдрому самозванця та його взаємозв'язку з тривожністю та самооцінкою проводилося у формі опитування за допомогою методик «Шкала самооцінки ситуативної та особистісної тривожності» (Спілбергера-Ханіна), «Шкала синдрому самозванця» (Кленс) та «Шкала самооцінки» (Розенберга). Для цього серед осіб юнацького віку було проведено емпіричне дослідження, в якому взяли участь 30 учасників, 27 (90%) жінок та 3 (10%) чоловік. Різні дослідники, що вивчали вікові періодизації говорять про різні рамки юнацького віку, ми обрали найширшу з них, щоб в дослідженні мало змогу взяти участі більше осіб: рання юність від 14,5 до 18 та пізня юність від 19 до 25 років. Отже, наймолодшому учаснику на момент проведення опитування становило 15 років, а найстаршому – 25. Дослідження було добровільним та анонімним. Середній час заповнення опитувальників становив близько 30 хвилин.

Для початку було виявлено, що найбільше спостерігається середній ступінь синдрому самозванця у 12 осіб (40%), поміркований рівень у 7 осіб (23%), важкий ступінь у 5 осіб (17%), та у решти 6 (20%) він відсутній, що наведено у Таблиці 1.

Таблиця 1

Результати	Важкий ступінь	Середній ступінь	Поміркований ступінь	СС відсутній
Кількість осіб	5	12	7	6

Серед опитуваних дослідження рівню самооцінки у більшості спостерігається адекватна самооцінка: у 18 осіб (60%), далі у 9 осіб (30%) – низький рівень самооцінки та завищена самооцінка у 3 осіб (10%) що продемонстровано у Таблиці 2.

Таблиця 2

Результати	Низький рівень	Адекватна самооц	Завищена самооц
Кількість осіб	9	18	3

Наступні дані, які свідчать про рівень тривожності у осіб, що брали участь, подані у Таблиці 3. Описуючі данні впливає, що у більшості наявний високий рівень ситуативної тривожності – 19 осіб (63%), далі помірний рівень у 8 осіб (27%) та низький рівень ситуативної тривожності у 3 осіб (10%). За даними у більшості особистісна тривожність на високому рівні у 16 осіб (53%), далі на помірному у 11 осіб (37%), на низькому у 3 осіб (10%). Варто врахувати, що на ситуативну тривожність впливає військовий стан, занепокоєння, переживання та страх за своє життя під час війни.

Таблиця 3

Результати СТ	Високий рівень	Помірний рівень	Низький рівень
Кількість осіб	19	8	3
Результати ОТ	Високий рівень	Помірний рівень	Високий рівень
Кількість осіб	16	11	3

Отже, результати аналізу демонструють нам значиму пряму кореляцію між показниками ситуативної й особистісної тривожності з ступенем синдрому самозванця. Окрім того, не дивлячись на деякі результати попередніх досліджень, було виявлено обернену значиму кореляцію ступеня синдрому самозванця та рівнем самооцінки, що детальніше представлено в Таблиці 4.

Таблиця 4

Кореляції				
Емоційно-особистісні детермінанти		СТ	ОТ	Самооц
СС	Кореляція Пірсона	,787**	,798**	-,791**
	Знач. (двостороння)	,000	,000	,000
	N	30	30	30
**. Кореляція значима на рівні 0,01 (двостороння).				

Висновок

Першочергово слід зазначити, що синдром самозванця – це мало досліджене та відносно нове поняття, тому потребує подальшого вивчення надалі. Проте вже можна казати, що воно набуває популярності в сучасному світі. Тому існує різна інтерпретація даного поняття, але підсумовуючи – це феномен, коли особистість недооцінює власні здібності та досягнення, тому свої успіхи пов’язує з зовнішніми факторами. Говорячи про причини виникнення даного синдрому, слід зазначити різні особистісні характеристики: інтровертованість, тривожність, перфекціонізм, стресостійкість. Окрім того впливають на його формування і стилі виховання в родині. Але вони також недостатньо вивчені, так як часто не пов’язують на пряму рівень самооцінки з синдромом. У ході емпіричного дослідження було встановлено взаємозв’язок між такими явищами як синдром самозванця та підвищена особистісна та ситуативна тривожність, а також з низькою самооцінкою.

Література

1. Гільчер К. «Синдром самозванця» як психологічне явище. Психологічні умови благополуччя персоналу організацій : тези І Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф., 15–17 жовтня 2020 р. Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2020. С. 67–69.
2. Петровська І.Р., Дерев’янна С.І., Соціально-психологічні чинники синдрому самозванця, Габітус Випуск 56. 2023, С. 188-192 DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208>.
3. Черняк Л. А. Синдром самозванця як психологічна проблема. Освіта і наука - 2023 : збірник наукових праць учасників звітної наукової конференції студентів та аспірантів Факультету психології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (3-7 квітня 2023 року, м. Київ) [Електронне видання] / Ред. колегія: Л.М. Вольнова. – Київ, 2023. С. 314
4. Clance P R., Imes S. The Imposter Phenomenon in high achieving women: dynamics and therapeutic intervention. Psychotherapy: Theory, Research & Practice. 1978. Vol. 15 (3). P. 241–247. <https://mpowir.org/wp-content/uploads/2010/02/Download-IP-in-High-Achieving-Women.pdf>